

han mener den gjældende Lovgivning — fører til de Ulemper, som han havde for Die. Jeg tror, at det er meget ønskeligt og meget godt, at dette er kommet til at ligge klart for, thi derved har jo Debatten tabt eller vil Debatten tabe den ophidsende eller agitatoriske Karakter, som den ellers kunde faae om dette Punkt, og man kan tale om det ganske rolig og akademisk som om ethvert andet stort Principspørgsmaal. Jeg behøver jo ikke for dette Thing, for Rigsdagen eller for Rogen at erklære, at jeg ikke finder den nu bestaaende Retsordning hverken for civile eller kriminelle Sagers Bedkommende ideal eller fuldkommen. Jeg tror og holder mig overbevist om, at en langt bedre og fuldkomnere og ogsaa i de Retninger, som her nærmest er Tale om, mere betryggende Retspleie kunde tilveiebringes. Det har jeg jo tilstrækkelig vist derved, at jeg i sin Tid forelagde Retsreformforslaget. Jeg behøver derfor ikke at sige, at paa de Punkter er den sidste ærede Taler og jeg jo væsentlig enige. Vi hørte, som de vide, der maaste erindre denne Sags Sammenheng i sin Tid, vistnok til den samme Gruppe, det samme Flertal i Proceskommissionen, saaledes at vi vistnok vare enige i alt Fald om alle nogenlunde vigtige Punkter i denne Sag.

Hvad den Sag angaar, som giver Anledning til denne Forhandling i Dag, nemlig det ved privat Initiativ indbragte Forslag, da antager jeg ligeledes, at den sidste ærede Taler med mig er enig i, at dette Lovforslag ikke egner sig til at lægges til Grund for en Reform af det store Omfang, som Lovforslaget angiver sig at ville. Det er en Ting, der vil træde ganske anderledes Lovforarbejder, og en ganske anden Bearbejdelse af alle Spørgsmaal. Jeg fik nærmest det Indtryk, at det ogsaa var den sidste ærede Talers Mening, og det er jo ogsaa blevet udtalt baade fra hans og fra min Side ved en tidligere Leilighed, da denne Sag var til Behandling her i Salen. Forjaaviddet der altsaa er Spørgsmaal om at lade denne Sag gaa videre til et Udvalg, saa syntes det, som om den sidste ærede Taler nærmest mente, at det kun kunde være med det Formaal for Die at se, om ikke enkelte Reformere, enkelte ikke saa omfattende Reformstrid, kunde bringes frem og i en

nogenlunde kort Tid bringes til Ende, og det foreliggende Forslag vilde vel egentlig i den Henseende nærmest være at betragte som Anledning og ikke saa meget som indeholdende Stoffet. Jeg skal med Hensyn til min Stilling til dette Spørgsmaal udtale dette, at jeg for det Første ikke er saa overbevist om Hensigtsmæssigheden af partielle Reformere; jeg er ikke saa overbevist om, at det ikke var bedre at forsøge paa at gennemføre Reformen i sin Helhed. Men selv om man vil lade den egentlige processuelle Reform ligge — thi de Ting, som den sidste ærede Taler fremhævede, var, saavidt jeg formaaede at se, egentlig ikke saa meget Spørgsmaal, der vedrørte Processformen eller Processmaaden, men mere visse Organisationsspørgsmaal — saa vil jeg herom sige, at f. Ex. det, at adskillige Retspleien fra Forvaltningen helt igennem ved at udfordre Politimester- og Dommerembedet fra hinanden som to Embeder, betroede til to forskellige Embedsmænd, og det at ansætte Retskrivere i alle Jurisdiktioner ved Siden af Dommeren, det staar rigtignok for mig som en Foranstaltning, der ingenlunde er af noget lille Omfang. For det Første vil jeg dertil sige, at jeg ikke tror, at jeg vil være i Stand til at fremsætte noget Lovforslag i den Retning i denne Samling; men dernæst vil jeg tilføie, at jeg, forinden man sætter et saa stort Apparat i Værk, dog ønsker paa en eller anden Maade at faae en Slags Visshed for eller i alt Fald en Slags Forestilling om, hvorvidt en saadan vidtgaaende og maaste temmelig kostbar Reform virkelig har nogen Tilslutning i Thinget; thi et saadant betydeligt Apparat tror jeg ikke det vilde være tilraadeligt at sætte i Bevægelse, hvis det f. Ex. skulde findes, at man ikke var tilbøielig til at gaa ind paa disse Foranstaltninger og de deraf flydende ikke ganske ubetydelige Udgifter. I sin Tid, da dette Spørgsmaal om Retskrivere eller Ikke-Retskrivere var til Forhandling i Proceskommissionen, da holdt det ærede Medlem, som han bemærkede, og hvad jeg ogsaa kan betræfte, meget stærkt paa, at man skulde have en færstilt Retskriver i hver Jurisdiktion. Naar en Del andre Medlemmer i Proceskommissionen — jeg tror, jeg tør sige Flertallet — ikke gif med dertil, saa var det egentlig ikke, fordi man